

8. BÖLÜM

Atatürk ve Retorik Atatürk'ün Değişlerinde Üslup ve Kavram Seçimi

Dr. Öğr. Üyesi Aziz Tamer Güler¹

GİRİŞ

Liderler eylemleri kadar fikirleri ve söyledikleriyle de değerlendirilir. Tarih, söyleyip de uygulamasında başarılı olamamış ya da yaptıklarını gerektiği gibi anlatamamış lider örnekleriyle doludur. Atatürk, yaşamı boyunca düşünce sistemlerini ve insanlarını takip etmiş, fikir üretmeye çalışmış, fikirlerini geliştirmek için yollar, yöntemler geliştirmiştir. Fikirlerini gerektiği yer ve zamanda -dönemine göre açık ve sade bir üslupla- dillendirmiştir. Çarpıcı sözlerine, getirdiği yenilikler eşlik etmiş, kısa sayılabilecek hayatına bir ulusu yeniden ayağa kaldıracak inkılâpları sığdırabilmiştir. Milleti merkez aldığı fikirleriyle mazlum bir millete soluk olmaya çabalamış, Cumhuriyet, özgürlük gibi kavramları -ömrü boyunca okuduklarının da etkisiyle- yalın ve anlaşılır tanımlar ve deyişlerle tanımlamıştır. Mazlumların yanında yer alma çabasının en belirgin örneği “*Cumhuriyet bilhassa kimsesizlerin kimsesidir*” cümlesidir. Kadına, çiftçiye, çocuğa, köylüye, emekçiye, bilimle uğraşana, eğitim görene, toplumun her kesimine ayrı ayrı ve anlaşılması kolay sözcüklerle hitap etmiştir.

Bütün hitaplarında belli sözcükler öne çıkmış, konuşmalarında hep o temel kavramları kullanmıştır. Özellikle fazlaca kullandığı sözcüklerin başında “millet” gelir. Irka dayalı olmayan milliyetçilik düşüncesinden yola çıkarak milleti tanımlamış, milleti millet yapan özgürlükten, demokrasiden beslenmeye çalışmıştır. Sözlerinde ayağa kalkmak, özgürleşmek ve çağdaşlaşmak isteyen bir ulusun duyguları, bir devlet adamında bulunması gereken sağlam bir mantık, özgür bir insanda gördüğümüz vazgeçilmez bir tutku vardır. Atatürk'ün sözleri dilin anlattığının ötesinde derin anlamlar taşır.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Ayvansaray Üniversitesi İİSBF Yeni Medya ve İletişim e-posta: aziztamerguler@ayvansaray.edu.tr ORCID iD: 0000 0001 7839 882X

İnsanlığın huzur ve barış içinde yaşayacağı bir dünya hayâl eder. Dünyanın her ülkesindeki her insanın Türk ulusuyla kardeş olması gerektiğini düşünür. Sağlam bir inanca ve ahlâki yapıya sahiptir. Bu durum sürekli mazlumdun yana tavır koymasıyla ispatlanabilir.

Sözleri bir taraftan edebiyatın, şiirin, öykünün estetiğinden beslenirken bir taraftan da mantığın, bilimin, akılcılığın ışığını taşır. Önem verdiği kavramları, konuları sürekli tekrar etmekten kaçınmaz. Sanki bir anlaşılamama ihtimaline karşın aynı fikirleri sürekli başka sözlerle anlatma çabası dikkat çeker. Sözleri birbiriyle tutarlıdır. Cümleleri birbirini tamamlamaya meyillidir. Hep bir açıklama ve aydınlatma çabası vardır.

Sözlerini ve düşüncelerini mümkün oldukça hızlı bir şekilde eyleme geçirme düşüncesi göze çarpar. Tarih kitapları çevresiyle diyaloglarında hep az zamanda büyük işler yapılması gerektiğine dair çabaları ve sözleri yazar. Kısa zamanda önemli işler başarmıştır ve ulusunun her türlü engeli kısa sürede aşacağına inanır.

Özgürlüğe ulaşmasındaki ilk neden güçlü özgüveni ikinci neden ise millette sarsılmaz duygularla bağlı olmasıdır. Ona göre Türk milleti hep yüce duygulara, büyük başarılarla, mutlu günlere layıktır. Kendi hastalıklarından güçsüz kaldığı dönemlerde bile coşkusunu bayramlara yansıtmaya çabalarken ulusuna hep ümit aşılamaya çabalar.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesini seven bütün yurttaşları Atatürk'ün fikirlerinden her zaman yararlanmalı, her cümlesinden bir ders çıkarmalı, ülkeyi yokluk içinde kurarken taşıdığı azmi, yüklendiği ışığı unutmadan, onun aydınlatan düşüncelerini koruyup geliştirerek geleceğe taşımalıdır.

KAYNAKÇA

Ahmet Saltık internet sitesi, http://ahmetsaltik.net/arsiv/2012/05/Ataturkun_sozleri.pdf

Erişim tarihi: 10.01.2021

Arendt, H., (2020). *Geçmişle Gelecek Arasında*, Çev. Bahadır Sina Şener, Onur Eylül Kara. İstanbul: İletişim Yayıncılık

Atatürk Araştırma Merkezi, (1997). *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayını.

Atatürk Araştırma Merkezi, (2006). *Atatürk'ün Söylev ve Demeçlerinden Seçmeler*, http://ankaens-titusu.com/wp-content/uploads/2016/06/soylev_ve_demeçleri.pdf Erişim tarihi: 30.01.2021

Banarlı, S. N., (2015). *Türkçenin Sırları*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Habermas, J. (2012). *“Öteki” Olmak, “Öteki”yle Yaşamak*, Çev. İlkunur Aka. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kılıç Ali, (1998). *Atatürk'ün Hususiyetleri*, İstanbul: Sel Yayıncılık

Pinker, S. (2018). *Dil İlgüdüğü*, Çev. Feray İlgin, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay.

- Rousseau, J. J. (2012). *Toplum Sözleşmesi*, Çev. Vedat Günyol, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özâl, T. (1994). *Kâzım Özalp, Atatürk'ten Anılar*, İstanbul Türkiye İş Bank. Kültür Yayınları.
- Tahiroğlu, T., (1996). *Kutsaldır Bu Topraklar*, İzmir Yankı Yayın.